

Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

«ВІРТЕ В ЛЮДИНУ!»

*(до 100-річчя з дня народження
В. О. Сухомлинського)*

**Тези доповідей
обласних педагогічних читань**

(м. Миколаїв, 11 жовтня 2018 року)

Г. Гич Культ читання у поглядах Василя Сухомлинського з позиції ХХІ століття.....	47
В. Гладун Актуальні ідеї громадянського та патріотичного виховання в концепції В. Сухомлинського.....	52
Т. Голубченко За Василем Сухомлинським: цінності сімейного виховання на духовних засадах.....	56
Т. Дмитренко Розвиток творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського.....	58
І. Зв'язка Розвиток творчих здібностей учнів на уроках української словесності за допомогою інтерактивних технологій у контексті ідей В. О. Сухомлинського.....	61
Т. Здражевська Упровадження ідей В. О. Сухомлинського. зміцнення співдружності школи, сім'ї та громадськості в освітньому процесі сучасного закладу освіти.....	66
О. Йорж, О. Попова, Н. Павлова Розвиток творчих здібностей і обдарованості дітей у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського.....	71
І. Іванова Моделювання єдності духовного та фізичного виховання.....	76
А. Карлюга Удосконалення розумового виховання через спадщину В. О. Сухомлинського.....	81
Л. Клименко Природа – найкращий учитель.....	83
І. Козлова Збереження здоров'я дітей та погляди В. О. Сухомлинського.....	86
О. Конопацька Значення творчої спадщини В. О. Сухомлинського у формуванні моральної культури особистості в процесі виховання читача сучасної шкільної бібліотеки.....	89

пройшов урок громадського піклування про інтереси народу, перехворів, перестраждав від того, що особисто його ніби не стосується.

Сила й ефективність патріотичного виховання, відповідно до ідей В. О. Сухомлинського, визначається тим, наскільки глибоко ідея Батьківщини проникає в духовний світ дитини періоду її становлення як людини і громадянина, наскільки глибоко вона бачить світ і самого себе очима патріота. Саме це і прагнемо культивувати в наших дітях у наших дітей.

Завдання, яке повинен ставити перед собою кожен педагог – «відкрити перед кожним вихованцем усі джерела, якими живиться могутнє почуття любові до Батьківщини. Це і природа рідного краю, слово рідної мови, культ Матері і Батька, Мала Батьківщина, її історичне та героїчне минуле, працелюбність» [2, с.135].

І саме в цей час ми прислухаємося до мудрої поради В. О. Сухомлинського: «Займіться перспективою становлення Людини – громадянина».

Література:

1. Сухомлинський В. О. Народження громадянина // В. О. Сухомлинський. – Вибрані твори: в 5-ти т. – Т. 3. – К.: Рад. шк., 1976.

2. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям // В. О. Сухомлинський. – Вибрані твори: у 5-ти т. – К.: Радянська школа. – 1976. – Т. 3 .

КУЛЬТ ЧИТАННЯ У ПОГЛЯДАХ ВАСИЛЯ СУХОМЛИНСЬКОГО З ПОЗИЦІЇ ХХІ СТОЛІТТЯ

Г. Гич

Видатний педагог Василь Олександрович Сухомлинський велику увагу приділяв читанню учнів. Ми спробували «накласти» на думки великого Учителя ідеї сучасних науковців щодо читання учнів ХХІ століття.

Думки Василя Сухомлинського	Реалії і завдання ХХІ століття
<p>Читання – це одне з джерел мислення й розумового розвитку.</p>	<p>Притаманна сучасним діям «кліпова» свідомість безумовно змінює читання як психофізіологічний процес, а це означає важливість детального вивчення читання з погляду нейропсихології (про що активно говорять науковці світового рівня).</p>
<p>Школа – тільки тоді школа, «коли вона утверджує культ книги, виховує в учнів жадобу до читання художньої, політичної, науково-популярної літератури, пристрасну закоханість у книгу, благоговіння перед нею».</p>	<p>Сьогодні читання розглядається як основа грамотності – на рівні держави та основа навчання – на рівні школи.</p>
<p>Читання – це вікно у світ, найважливіший інструмент навчання, воно повинно бути вільним, швидким – лише тоді цей інструмент буде готовий до дії.</p>	<p>Сучасні діти читають зовсім по-іншому. Сьогодні науковці говорять про зміну сутності дієслова «читати» і про появу так званого квазі-читання, що проявляється в скролінг- (читання по діагоналі) та скрімінг-читанні (читання-перегляд).</p>
<p>Уміти читати – означає бути чутливим до змісту й краси слова, до його найтонших відтінків.</p>	<p>Дослідження Д. Фельдштейна виявили, що під час читання у дітей ХХІ століття не формуються образи, що практично унеможлиблює відчуття дітьми краси літературних творів. Це виводить на перший план саме емоційну складову читання.</p>

<p>У початковій школі книга повинна стати постійним духовним супутником дитини.</p>	<p>Ця теза актуальна як ніколи, оскільки людина як читач формується саме в молодшому шкільному віці. Саме уроки літературного читання в початкових класах мають стати основою формування стійких читацьких інтересів дітей.</p>
<p>Працюючи з третьокласниками, педагог перевіряв швидкість і свідомість читання ось яким чином: коли учень читає перший раз казку чи оповідання, перед очима школяра на дошці вчитель вивішував яскраву, барвисту картину, на якій зображувалися події, описані в творі. Якщо учень під час читання не міг відірвати погляду від книжки на такий час, щоб до кінця читання добре роздивитися картину, запам'ятати ті деталі, про які не було жодного слова в тексті, значить він не вмів читати.</p>	<p>Геніальний Сухомлинський зміг описати феномен переходу від логоцентричної культури до іконографічної, коли діти сприймають переважно візуальну інформацію і це ставить зовсім інші завдання перед педагогікою тексту і читання</p>
<p>Для того, щоб виробити техніку читання, педагог удавався до різноманітних видів активної діяльності: складання і записування творів-мініатюр, книжок-картинок про природу, заучування уривків художніх творів тощо.</p>	<p>Із огляду на іншу природу читання «цифрових аборигенів» доцільно впроваджувати в навчальний процес не тільки звичайні лінійні тексти, але й аудіотексти, а також нелінійні тексти – так звані тексти «нової природи».</p>

<p>Уміння читати потрібно довести до такого ступеня автоматизму, щоб сприймання зором, очима й свідомістю значно випереджало промовляння вголос. Чим значніше це випередження, тим тоншою буде здатність думати під час читання, а це – надзвичайно важлива умова успішного навчання й розумового розвитку взагалі.</p>	<p>Спеціалісти акцентують увагу педагогічної спільноти на смисловому читанні, сутність якого полягає в тому, що в учнів формують такі компетентності: розуміти текст, аналізувати його, порівнювати та змінювати тексти, а також генерувати прочитане (створювати тексти під свої цілі та завдання).</p>
<p>Ми вчимо учнів користуватися книжкою під час підготовки відповіді на уроці, у процесі роботи над твором.</p>	<p>Учитель повинен володіти різноманітними методиками роботи з текстом і учити цьому учнів на уроках.</p>
<p>Отже, вміння читати – означає бути чутливим до змісту й краси слова, до його найтонших відтінків. Тільки той учень читає, в свідомості якого слово виграє, тріпоче, переливається барвами і мелодіями навколишнього світу.</p>	<p>Сучасний книговидавничий ринок літератури для дітей та підлітків є надзвичайно сприятливим для того, щоб учні самостійно обирали книги для читання. Учитель має всіляко сприяти такій активності учнів щодо самоорганізації читацької діяльності.</p>
<p>Без позакласного читання, навчання на уроках перетворилося б на зубріння.</p>	<p>Для організації позакласного читання мають активно залучатися працівники бібліотек закладів загальної середньої освіти.</p>
<p>Читання – це джерело думок і творчості педагога, це саме життя. Усі педагогічні системи валяться, якщо немає потреби в книжці.</p>	<p>Нагальним є питання підготовки «педагога-бібліотекаря», основною роллю якого мала б стати реалізація позакласного читання учнів.</p>

<p>Крім звичного кола шкільних справ, уявлень, інтересів, у нього має бути багате, багатогранне інтелектуальне життя. Йдеться про читання учня...</p>	<p>Читання має розглядатись як один із провідних каналів самостійного набуття знань, важливий чинник інтелектуального розвитку особистості, центральна ланка самоосвітньої діяльності.</p>
<p>Учень повинен уміти виділяти логічно завершені частини у прочитаному, встановлювати між ними взаємозв'язок і взаємозалежність; відшукувати книжку з питання, яке цікавить; знаходити в книжці потрібний матеріал.</p>	<p>Учні мають навчитися виконувати основні когнітивні операції читання: структурування та переструктурування текстової інформації, смислове групування матеріалу, його стиснення (згортання), розгортання змісту (наприклад, при його відтворенні).</p>
<p>Підготовленим до життя, до праці можна вважати того, хто має не лише міцні знання, але й здатність постійно збагачувати їх, розширювати свій кругозір, вчитися самостійно, читати літературу.</p>	<p>Учні повинні не тільки читати програмову літературу та підручники, але й сформулювати за роки навчання в школі власну стійку читацьку компетентність.</p>
<p>У вчителеві дитина повинна бачити живе втілення любові до книжки. Читання – це самостійне «плавання» в морі знань, і завдання вчителя полягає в тому, щоб кожен вихованець зазнав щастя від цього «плавання», відчув себе сміливцем, який став віч-на-віч із безмежним морем людської мудрості. Не слід забувати, що чим більше буде індивідуально читати книги вчитель, тим</p>	<p>На часі серйозне вивчення читацької поведінки педагогічної спільноти, результати якого дали б картину читання учителів ХХІ століття.</p>

легше йому буде працювати на уроках з учнями, бо без книжки, без пристрасті до читання немає вчителя. Справжній педагог – це, перш за все, книголюб.	
--	--

Висновки Сучасна педагогічна наука має результативніше використовувати дидактичні ідеї Сухомлинського у процесі розроблення нового змісту шкільної навчальної літератури, методів роботи з нею та вдосконалення системи використання в освітньому процесі науково-популярної та художньої літератури.

Реалізація ідей великого Сухомлинського вимагає розвитку перспективної науки – **педагогіки тексту і читання**, яка має стати основою вироблення нових дидактичних прийомів роботи учнів ХХІ століття з книгою та текстом як на уроках, так і в позаурочний час.

АКТУАЛЬНІ ІДЕЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО ТА ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В КОНЦЕПЦІЇ В. СУХОМЛИНСЬКОГО

В. Гладун

*Той, хто забув колыску, з якої піднявся, щоб піти по землі,
хто байдужий до матері, що вигодувала та виховала його,
не здатен переживати високі патріотичні почуття.*

В. О. Сухомлинський

Із періоду здобуття незалежності українське суспільство намагається подолати наслідки радянської епохи та шукає перспективну модель розвитку держави. Особливо це актуально у сфері освіти, насамперед це стосується патріотичного виховання учнівської молоді в освітньому процесі.

Виникає нагальна необхідність переосмислення у здійсненні системних заходів, спрямованих на посилення патріотичного виховання дітей та молоді – формування нового українця, який діє на основі національних та європейських цінностей.